

Bereikbaarheid en recreatie: dilemma's in het landelijk gebied

Bijdrage Rinus Jaarsma

9 november 2006

WAGENINGEN UNIVERSITEIT
WAGENINGEN UR

Recreatief toegankelijk landelijk gebied

Dilemma's nader beschouwd

•
•
•

Opbouw verhaal

- Bereikbaarheid
- Behoeft
- Bedreigingen
- Kansen

- Conclusies en aanbevelingen

•
•
•

- **Bereikbaarheid**
- Behoeft
- Bedreigingen
- Kansen

- Conclusies en aanbevelingen

Externe bereikbaarheid

- Afstand herkomstgebieden “niet te groot”
- Veilige infrastructuur tussen herkomst en bestemming

Interne bereikbaarheid

- Samenhangend net van lokale wegen, fiets-, voet- en ruitersporen
- Aantrekkelijke en veilige omgeving (natuur en landschap, verkeersluw)
- Passeerbare barrières (verkeersaders, spoorwegen, kanalen)

Resumé bereikbaarheid

- Onderscheid externe en interne ontsluiting
- Dilemma 1: externe ontsluiting conflicteert met de interne
- Dilemma 2: interne ontsluiting conflicteert met zichzelf
- Op overgang extern/intern liggen kansen

- Bereikbaarheid
- **Behoefte**
- Bedreigingen
- Kansen
- Conclusies en aanbevelingen

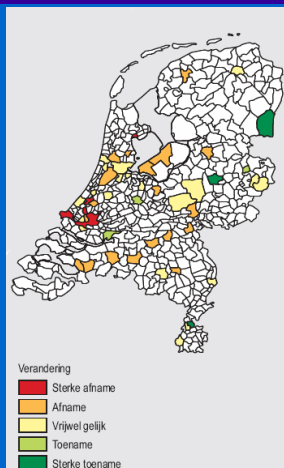
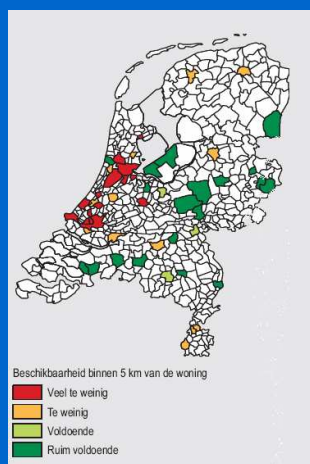
Behoefte

Top 10 vrijetijdsactiviteiten 2005

Activiteit	Aantal (x mln)	%
1. Funshoppen	944	21%
2. Buitenrecreatie (zoals wandelen, fietsen, etc)	925	20%
3. Sporten	717	16%
4. Uitgaan	549	12%
5. Hobby-/verenigingsactiviteiten e.d.	500	11%
6. Bezoek attractie	273	6%
7. Waterrecreatie en -sport	189	4%
8. Cultuur	145	3%
9. Bezoek evenement	135	3%
10 Wellness/beauty/ontspanning	93	2%

Bron: ContinuVrijeTijdsonderzoek (CVTO) 2005

Wandel- en fietsmogelijkheden (2000)

Bron: Natuurbalans 2005 (G50 gemeenten)

Resumé behoefte

- Afname vrije tijd van 49,0 uur per week in 1985 naar 44,8 uur in 2000 (SCP, Trends in tijd 2001).
- Directe woonomgeving (incl. buitengebied) wordt steeds belangrijker!
- Dilemma: buitengebied komt steeds verder weg te liggen.....

- Bereikbaarheid
- Behoeft
- **Bedreigingen**
- Kansen
- Conclusies en aanbevelingen

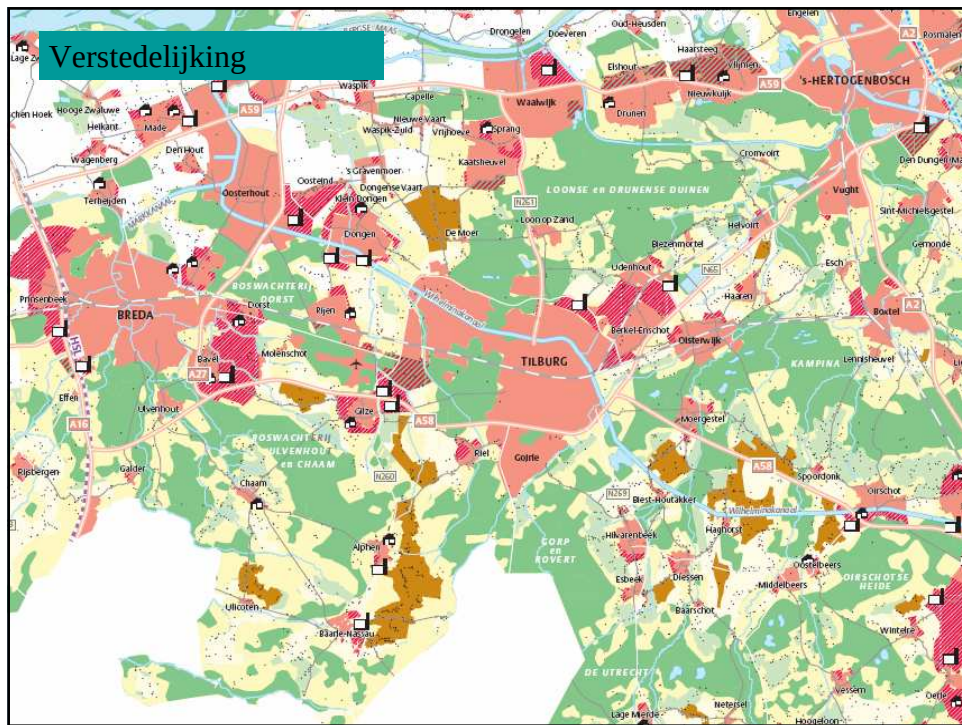
Bedreigingen

- Verstedelijking
 - Vervlakking landschap en natuur
 - Versnippering
 - Verstoring
-

Verstedelijking

- Beïnvloeding van de belevingswaarde door stedelijke bebouwing of infrastructuur.
 - Steden groeien, zodat het buitengebied steeds verder weg komt te liggen.....
-

Vervlakking

- Meer eenvormigheid / Streekeigene verdwijnt
- Van productielandschap naar consumptielandschap

Vervlakking

14 september 2006

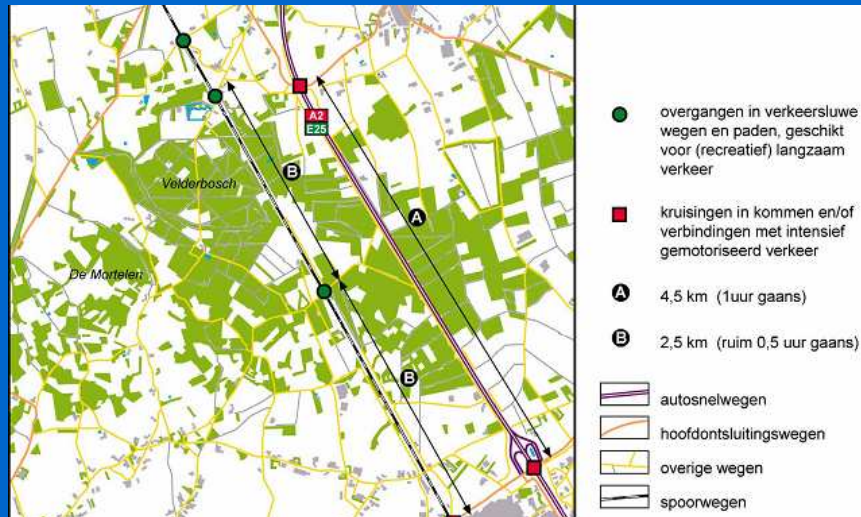
Natuurbalans 2006: Natuur en landschap worden steeds eenvormiger

Het Nederlandse platteland wordt steeds minder landelijk, minder open en meer visueel verstoord. Boerderijen hebben vaker alleen nog een woonbestemming en de landbouw wordt steeds industriëler van karakter. De natuur wordt eenvormiger.

Versnippering

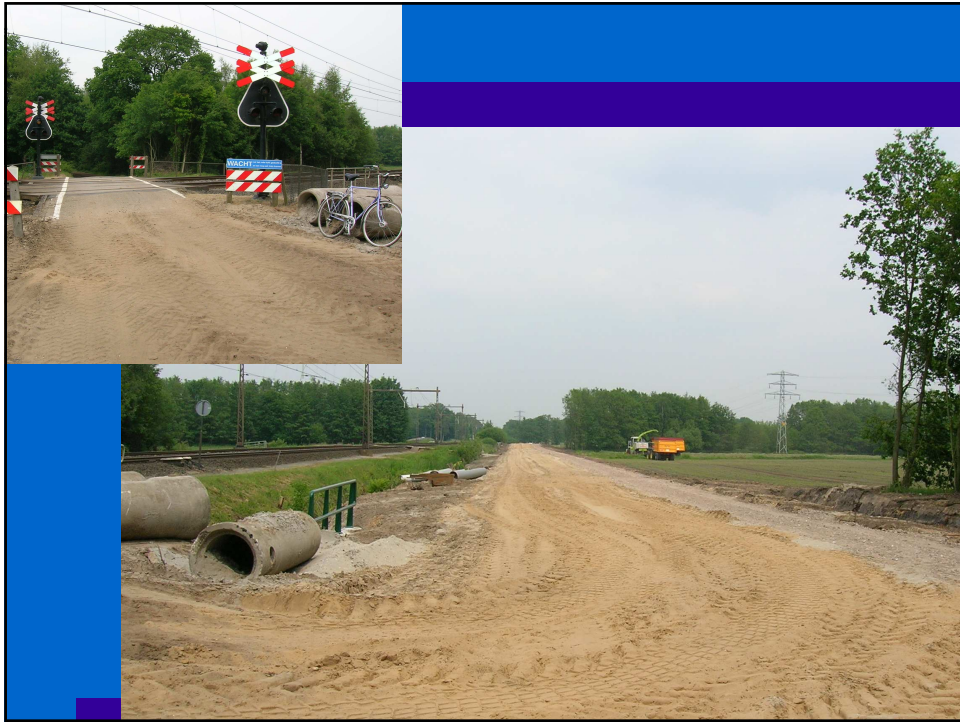

Versnippering

Aanleg of reconstructie van snelwegen, spoorlijnen en kanalen:

gevolgen voor externe & interne bereikbaarheid

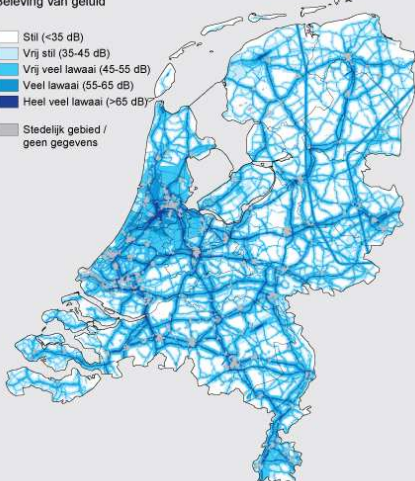

Verstoring

Beleving van geluid

- Stil (<35 dB)
- Vrij stil (35-45 dB)
- Vrij veel lawaai (45-55 dB)
- Veel lawaai (55-65 dB)
- Heel veel lawaai (>65 dB)

Stedelijk gebied /
geen gegevens

Bron: MNP/EMPARGA - versie 2004-1, 5 januari 2005

WUR/MNC/aug06/1029

Verstoring

Resumé bedreigingen

- Verstedelijking: meer infrastructuur
- Vervlakking: andersoortig verkeer
- Versnippering & verstoring: een dilemma, want:
Infrastructuur faciliteert en frustreert de recreatie

•
•
•

- Bereikbaarheid
- Behoeft
- Bedreigingen
- **Kansen**
- Conclusies en aanbevelingen

Kansen (1)

- Uitdaging: Bedreigingen omzetten in kansen!
- Verstedelijking:
 - Toenemende behoefte aan beleving “landelijk gebied”
 - Snelle uitvalsmogelijkheden naar landelijk gebied

Kansen (2)

- Vervlakking:
 - Transitie naar consumptielandschap – mogelijkheden voor nieuwe diensten
- Versnippering:
 - Maatschappelijk draagvlak voor behoud lokale verbindingen

The screenshot shows the homepage of the Fietzersbond website. The header includes the logo 'Fietzersbond' and navigation links: HOME, ZOEKEN, CONTACT, and SITEMAP. A sidebar on the left contains a 'Home' link and a 'Nieuws' section with various news items like 'Kinderen op de fiets', 'Fietstafelstap campagne', and 'E-mail actie'. The main content area features an article titled 'Houdt spoorwegovergangen open!' (Keep railway crossings open!). The article text discusses the challenges of maintaining small crossings and the role of the Fietzersbond. It includes a call to action for volunteers and links to related documents and a GPS route.

Houdt spoorwegovergangen open!

Fietzers en wandelaars komen steeds vaker voor een afgesloten spoorwegovergang te staan. Kleine overwegen verdwijnen, al het verkeer moet over die paar grote overwegen. Zowel voor woon-werkverkeer als voor recreanten betekent dit omrijden langs drukke en minder comfortabele routes. Aantrekkelijke, veilige routes verdwijnen.

Vindt u ook dat kleine, veilige spoorwegovergangen open moeten blijven? Protesteer dan tegen het **beleid van ProRail**! Kent u een spoorwegovergang bij u in de buurt die op de nominatie staat om opgeheven te worden? Laat het ons weten.

[Welke overwegen worden met sluiting bedreigd?](#)

Wilt u actief meewerken aan het open houden van een spoorwegovergang? [Meld u dan aan als vrijwilliger!](#)

[Overwegroute langs bedreigde spoorovergangen in de Meierij \(PDF\)](#)

[Overwegroute langs bedreigde spoorovergangen in de Meierij \(GPS\)](#)

Downloaden door rechtermuisknop -> Doel opslaan als...

Kansen (3)

- Versnippering:
 - Maatschappelijk draagvlak voor behoud lokale verbindingen
 - Ontwikkel alternatieve overgangen voor “voetsers”

Kansen (4)

- Verstoring:
 - Tijdelijke afsluitingen
 - Zonering
 - Parkeren (auto's aan buitenkant parkeren, "recreatieve poorten")
 - Verkeersluw verblijfsgebied
 - Duurzaam Veilig

Resumé kansen

- Verstedelijking: meer verbindingen
- Vervlakking: groen/blauwe diensten
- Versnippering: draagvlak voor behoud lokale verbindingen & ontwikkeling specifieke voorzieningen
- Verstoring: gebiedsgewijze aanpak utilitaire en recreatieve verkeersstromen

•
•
•

- Bereikbaarheid
- Behoeft
- Bedreigingen
- Kansen

- **Conclusies en aanbevelingen**

•
•
•

Conclusies landelijk gebied

- Landelijk gebied als onderdeel van metropolitaan landschap steeds belangrijker voor recreatie
- Landelijk gebied kent nog veel potenties, juist ook met kleinschalige ingrepen
- Landelijk gebied kwetsbaar: kleinschalige ingrepen kunnen grote gevolgen hebben voor recreatieve toegankelijkheid

Conclusies bereikbaarheid

- Paradox: infrastructuur faciliteert en versnipperd
- Behoeft aan maatwerk
- Achteraf herstellen veel duurder dan direct oplossen
- Parkeren als sleutelfactor

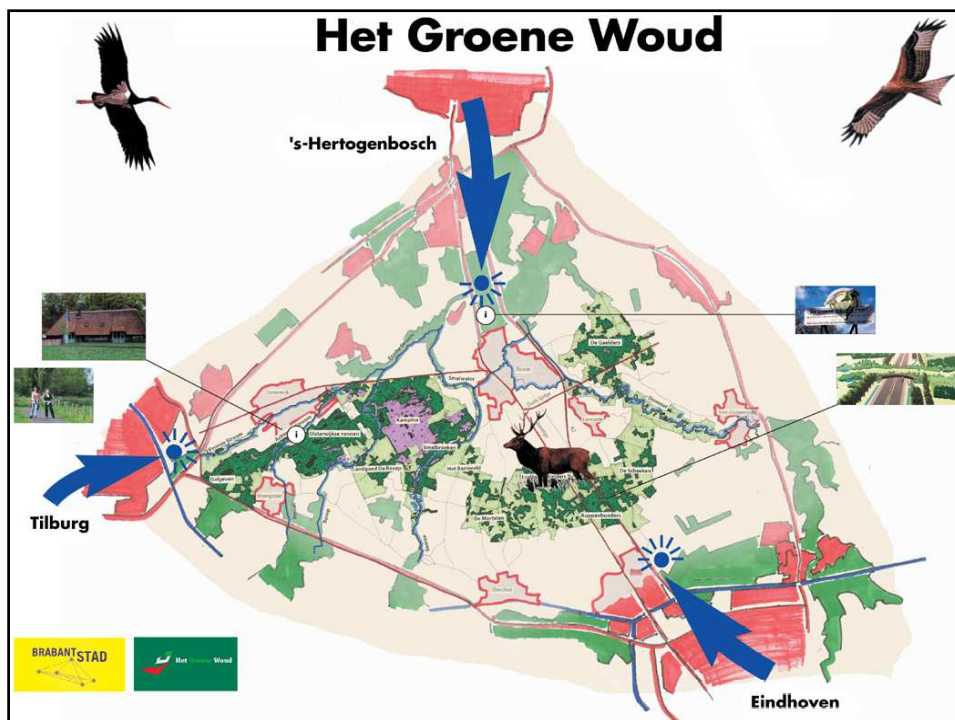
Haalbaarheid

Er is bestuurlijke aandacht!

- Groen als onderdeel metropolitane landschap
- Veluwe Transferia®
- Bijvoorbeeld Groene Woud in relatie tot Brabantstad

Maar...

Discrepantie beleidsvoornemens en -uitvoering

Wie is aan zet?

- Invloed uitoefenen op verschillende schaalniveaus:
 - landelijk (bijv. discussie rijksmiddelen)
 - regionaal (bijv. plannen Prorail, Groene Woud)
 - lokaal (landschapsbeleidsplannen en bestemmingsplannen)

Aanbevelingen voor het proces

- Zijn alle actoren erbij betrokken?
- Is het probleem duidelijk?
- Benoem de dilemma's
- Denk niet te snel in oplossingen!
- Werk integraal – vermijd verkokering
- Zoek bondgenoten – ook niet-traditionele
- Zorg voor goede gegevens

De rol van onderzoek

Objectief recreatie- en verkeersonderzoek
steeds belangrijker:

- in verband met “juridificeren” maatschappij
- erkenning onderzoeksresultaten door partijen
- onderdeel van informatieproces voor de besluitvorming

Tenslotte

“Kom mee naar buiten allemaal...”

Een tijdsbesteding met perspectief !!

Nadere informatie

Rinus Jaarsma
Wageningen Universiteit
Leerstoelgroep Landgebruiksplanning
Postbus 47
6700 AA WAGENINGEN

E: Rinus.Jaarsma@Wur.Nl